

አምልኾ ኢሳይያስን ሆጊደፍን -- መድሃኒት ዘይተረኽቦ ሕማም!

ዮሐንስ ዘርአይ

ንሓድሕዶም “ሊቃውንቲ” ታሪኽን ፍልስፍናን ኢሎም ዝወዳደሱ ጨለታት፡ ህዝቢ ኤርትራ ንምንእኣስ ታሪኽ ሓርነታዊ ቃልሱ ከአ ንምምርሳሕ ጽውጽዎያት ሰኒዖም ንዓመታት ክሸቅጡሉ ከምዝጸንሑ ኩሉ ዝፈልጦ እዩ። ሕጂ ዘመናዎም ኣብቂዑ፤ ብናይ ሓሶትን ጸለመን ዘመተአም ክወቕዕዎ ዝሓሰቡ እኩይ ዕላማ ከም ሸታ በኒኑ ምስተረፈ ግን፣ ነድዮምን ጠፊሾምን እዮም። ስለዚ እቲ ንሳቶም ዘደናግሩሉ ዝነበሩ ነውራም ዘረባታት ንጉድኒ ገዲፍና፣ ኣብ ክውንነትን ጭብጥታትን ዝተመስረተ ሓቂ ንርአ።

ህዝቢ ኤርትራ፣ ሓርነታዊ ቃልሱ መሪሑ፡ ወተሃደራዊ ቅልጽም ጸላኢ በቲኹ፡ ሃገራዊ ናጽነት ክወን ገሩ ንዝኣተወ ውድብን ተጋደልቱን ብዓጅብን ክብርን ምቕባሉ ዘኹርዖ እምበር ዘሕፍሮ ኣይኩነን። ካብ ኣብራኹ ዝወጹ ንዓመታት ናይ ሓደጋን ስቓይን ናብራ ዘሕለፉ ተጋደልቲ ከተማ ኣትዮም ሃገር ከመሓድሩ ምስ ጀመሩ፤ ህዝቢ ንዝገብርዎ ጌጋታት ተጻዊሩ፣ “ተሞክሮ ምስ ደለቡ ክእርምዎ እዮም” ኢሉ ትዕግስቲ ምግባሩ፣ ምልክት ውርዝነቱን ሓልዮቱን ደኣምበር ስንፍና ኣይነበረን። ሓደ ዓመት ድሕሪ ወግዓዊ ናጽነት ሃገር፣ ሆጊደፍ ዝበሃል ናይ ውሑዳት ውድብ ተመስሪቱ ስልጣን ቀሰ-ብቐስ ብቐንጣሮ መራሕቱ ክበሓት ኣብ ዝጀመረሉ ጊዜ፣ ፖለቲካዊ ኩነታት ኤርትራ ናብ ሓደገኛ ኣንፈት ደጋግዝ ምህላወ ብኣጋ ዝተረድኡ መንእሴታትን ምሁራትን ብዝተፈላለዩ መንገድታት ክቃወሙ ተራእዮም።

ምስ ጊዜ፤ ግዕዙይ ምሕደራ ሆጊደፍን ሳዕቤናቱን እናተጋህዱ ኣብ ርእሲ ምምጻእም፣ እቲ ስርዓት ምስ ጉረባብቲ ሃገራት ኩናት ምጽሕታር፣ መንእሴታት እናመንጠለ ኣብ ግዱድ ዕስክርና ምጥጣቕ፣ ኣርካናት ብረታዊ ቃልሲ ዝኹኑ ሰቡ-ስልጣን መንግስቲ ምእሳር ቀንዲ ዕማሙን ትኹረቱን ክገብሮ ተራእዩ። ከም ሳዕቤኑ፣ ሓፋሽ ህዝቢ (ደደንጉ ደኣምበር) ናይቲ ስርዓት ጨቋኒ፣ ጨካን፣ ግፍዔኛን ግማጺን ባህርያት ብዝግባእ ክርድኦ ጀሚሩ። ኩይኑ ግን፣ ንትዕዝቡቱን ዝፈጠረሉ ስምዒታትን ዓው ኢሉ ከይገልጽ ወይ ንለውጢ ከይንቀሳቐሱ ዝገትእዎ ካልኣት ረጃሒታት ምንባርም ክዝንጋዕ የብሉን።

ጉጅለ ሆጊደፍ፣ ኢሳይያስ ኣፈወርቂ ቡብግዜኡ ንዝጸሕተሮም ግዳማዊ ተጽብኣታት ከም መፈራርሂ ተጠቐሙ፣ ህዝቢ ኤርትራ ርእሱ ኣድኒኑ ከምዝግዛእ ንምግባር፣ “ልዑላውነትካ ደፊሮም ናጽነትካ ከጥፍኡ፣ ኣሚሪካ ዝዓሰቡቶም ጸላእቲ መጽኻ” ዝብል ፕሮፓጋንዳ ቀጸለ ይዘርግሑ ነሮም። ኣብ ርእሲ ወያነ ብወገናም ካብ ልሳን መራሒኡም መለስ ዜናዊ ከይተረፈ፣ “ኤርትራ ከነምበርክኻ ኢና” ዝብሉ ፈኹራታት የስምዑን ናይ ተጽብኣ ተግባራቶም ይፍጽሙን ስለዝነበሩ፣ ህዝቢ ነቲ ናይ ሆጊደፍ ብሂላት ክነጽግ ኣይክኣለን። እኳ ደኣ፣ ዓሰርተታት ኣሸሓት ብሉጻት ደቁ ከፊሉ ንዝረጋገጸ ልዑላውነት ሃገሩ ከውሕሱ፣ እቲ ናይ ግዳም ሓደጋ ክሳብ ዝእለ ናይ ገዛእ ርእሱ መሰልን ረብሓን ኣብ ካልኣይ ደረጃ ብምስራዕ፣ ቀዳምነት ንምክልኻል ሃገር ክሁብ እዩ ወሲኑ። ኣብቲ ጊዜ፣ መብዛሕትኦም ኣብ ወጻኢ ዝቐመጡ ኤርትራውያን ውን ብተመሳሳሊ፣ “ኩሉ ድሕሪ ድሕነት ሃገር” ኣብ ዝብል ሓባራዊ መርገጺ እዮም ርዲጥም ነሮም።

ስርዓት ሆጊደፍ ግን፣ ነቲ ዝተለገሰሉ ልኡምነት ህዝቢ ብምምዝግዛ፣ ናይ ስለያን ምጽንጻንን መርበባቱ ኣማዕሲሉ ብምስጢር ኣብ ውሽጢ ማሕበራሱብ ከምዝሰግሰግ ድሕሪ ምግባር፣ ኩለንትና ህይወት ዜጋታት ክከታተልን ክቁጻጸርን ክኣሉ። ብኸምዚ ኣገባብ ከኣ፣ ድሕሪ ኩናት ባድመ ኣብ ዝነበረ ጊዜ፣ ይቃወሙኒ እዮም ንዝበሉም ውልቀ-ሰባት ብዘይ ፍርዲ ብምእሳር፣ ብምጭዋይ፣ ብምስቓይ፣ ብምርሻንን ከምዝሰወሩ ብምግባርን ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ዘውርዶ ዝነበረ ግፍዒ ኣብ ጥርዚ በጸሑ።

አብ ውሽጢ ሃገር ዝኸበር ህዝብና ብኸምዚ ዝበለ ሰለዎዊ ቁጽጽር አብ ዝተቐየደሉ ኩነታት ከኣ፡ ንግዜኡ ስምዒቲ ሓቢኡ ንጭቆና ህግደፍ ክጸወር እተዘይኩይኑ ካልእ ክገብር ዝኽእል ሃገር ኣይነበረን። ዲያሰፖራ ኤርትራውያን ግን፣ እተን ዝኸበሩሉን ሃገራት ዝህባእም ናይ ምዝራብን ምጽሓፍን መሰላት ተጠቐሞም አብ ሃገርም ዘሎ ምሕደራ፡ ቁጠባዊን ማሕበራዊን ኩነታት፡ መሰላት ዜጋታት፡ ናይ ውሽጥን ወጻኢን ፖሊሲታት ተንቲኖም መርገጺ ክወሰዱ ዕድል ነሩዎም። በዚ መሰረት ከኣ፣ አብ ሃገርና ዘሎ ግህሰት ሰብአዊ መሰላት፡ ብኩራት ፍትሒን ልዕልና ሕጊን፡ ቁጠባዊ ድሕረት፡ ሰጻነት ሰላምን ቅሳነትን ዘሕዘኖም ብዙሓት ኤርትራውያን፡ ንስርዓት ህግደፍ ብምንጻግ ናብ ደንበ ተቐውምቲ ተጸንቢሮም። ውሑዳት ዘይኩኑ ካልኣት ግን፣ ናይ ህዝቢ ሕሰምን ጭቆናን ክሒዶም፡ “መን ከም መንግስትና”፣ “ሃገርና ትምዕብል ኣላ”፣ “ብርግኣታን ግሰጋሴኣን ናይ ኣፍሪቃ ኣብነት ኩይና”፣ ወዘተ... ብምባል ናይቲ ስርዓት ወደሰቲን መዳኸርቲን ክኹኑ መሪጸም።

አብ ዝሰዓቡ ዓመታት፣ አብ ኤርትራ ምልካዊ መግዛእቲ እናመረረ፡ ጭቆና እናበርተዎ፡ ድኽነት እናሰፍሐ፡ ግፋን ግዱድ ዕስክርናን መንእሰያት እናኸፍኡ፡ ሃገርም ሓዲጎም ናይ ዝሰደዱ ዜጋታትን ስድራ-ቤታትን ቁጽሪ እናወሰኸ ምስ ከደ፣ ሕልናእም ዝወቐሶም ደገፍቲ-ነበር ቡባግዜኡ ነቲ ስርዓት እናራሕርሑ ምስ ደለይቲ ለውጢ ምውጋን ቀጺሎም። ብተወሳኺ፣ አብ መፋርቕ 2018 ዓ.ም. አብ ርክብ ኢትዮ-ኤርትራ ዝተራእየ ምዕባሌታት'ውን ዓቢ ፖለቲካዊ ነጥብ-መቐይሮ እዩ ኩይኑ። አብቲ እዋን፣ ኢሳይያስ ምስ ሓድሽ መራሕ ኢትዮጵያ ኣብዩ ኣሕመድ ተማሓዘዩ፣ “ስልጣን ሂሳብ ኣለኹ፡ ንሰኻ ኢኻ ትመርሓና”፣ ጸረ-ውን “ሕዝቢ ኢትዮጵያን ህዝቢ ኤርትራን ክልተ ሕዝቢ እዮም ዝበል ታሪኽ ዘይፈልጥ ጥራይ እዩ” ምባሉን፤ ንህዝቢ ዘይተገልጸ “ናይ ሰላምን ምትሕግጋዝን ሰምምዕ ” ምፍራሙን አብ ዲያሰፖራ ኤርትራውያን ከበድ ቐጥዕ ፈጠሩ። ብዙሓት ደገፍቲ ህግደፍ ዝኸበሩ ዜጋታት ከኣ፣ ልዑላውነት ሃገርን ድሕነት ህዝብን አብ ሓደጋ ይወድቁ ከምዘለዉ ብምግንዛብ፡ ንጥልመት ኢሳይያስን ጉጅለኡን ኩኒኖም ምስ ህዝቦም ደው ብምባል ሃገራውነቶም ኣመሰኪሮም።

ብኣንጻሩ ካልኣት ውሑዳት ዘይኩኑ ደገፍቲ ህግደፍ፣ እዞም አብ ላዕሊ ዝተጠቐሱ ሓደገኛ ምዕባሌታት ይኹን እቲ ስርዓት አብ ህዝቢ ዘውርዶ ዘሎ ኣደራዕ ከይዓጠጦም፤ ልኡኻት፡ ኣሳለጥቲ፡ ተማጉትቲን ሰለይቲን እቲ ስርዓት ናይ ምጻን ኣገልግሎቶም ክቐጽሉ ተራእዮም። ኣርእስቲ ጽሑፊይ እምበኣር ናብ ከምዚኣም ዝኣመሰሉ፣ ይትረፍዶ ናይ ጭቆና ህዝቢ ስቓይሲ፣ ናይ ገዛእ-ርእሶም ዕምሪ'ኳ ምስትንታን ዝተሳእኖም፡ “ዝጠፍኡ ነፍሶታት” ዝቐንዔ እዩ። ሰብአዊ-ልቦና ዘይተዓደላ መጓሰ-ከብቲ'ኳ ዕራርቦ ጸሓይ ምስ ኩኑ፣ ምድሪ ይመሲ ከምዘሎ ፈሊጠን ገጸን ናብ ቤተን ይመልሳ። እዞም ሰባት እዚኣቶም ግን፣ እቲ ዘምልኽዎ ስርዓትን መራሕኡን አብ ኣፍ-ዕርቡቶም ናይ መወዳእታ እኩይ ተግባርም ንምፍጻም አብ እንዳማቶም ኩናት ኣትዮም ከዕገርግሩ እናረኣይዎም፡ ክሳብ መዓልቲ ግብኣተ-መሬቶም ከሰንይዎም ዝወሰኑ ይመስሉ። ከምዚ ክገብሩ ዝደረገዎ ምኽንያት -- ክቲር ስስዔ ድዩ፣ ሕልና-ኣልባነት ወይስ ጽላላ -- ብዘየገድሱ፤ እዚኣም ካብቲ ስርዓት ዘይንእሱ ጸላእቲ ህዝቢ ኤርትራ ምጻኖም ክፍለጥ ይግባእ። ሰለዝኾነ ከኣ፣ ምድሪ ምስ ወግሐ ህዝቢ ኤርትራ ንዓኣቶምን ንመራሕቶምን ናብ ሕጊ ከምዘቐርቦም ኣየጠራጥርን። ክሳብ ሸው ግን፣ ሃገራውያን ተቐላብቲን ውድባቶምን ከድህቡሉ ዘለዎም ጉዳይ፤ ምንቅስቓስ ናይዞም ሰባት እዚኣም ተኸታቲልካ ሸርሕታቶም ምምካን ደኣምበር ምስኣቶም አብ ጸርፊ፡ ባእሰን ጽልኢን ምእታው አብ ቃልሲ ክውዕል ዝግብኡ ግዜ ካብ ምብኻን ሓሊፉ ዝኾነ ይኹን ፋይዳ ከምዘይበሉ ክግንዘቡ ሓደራ ንብል።